

BİR KARINCA AZMIYLA ÇALIŞAN HOCAM PROF. DR. HAŞMET BAŞAR'A

Yusuf ALPER*

Hocam, Prof. Dr. Haşmet Başar'ın ismini ilk defa, 1978-79 öğretim yılında, Bursa Üniversitesi, İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi, ikinci sınıf öğrencisi iken, "sosyal siyaset" dersinde kooperatifçilik konusu işlenirken hocamız Orhan Tuna'dan duydum. Konu kooperatifçilik olunca, hocamız Orhan Tuna'nın, Haşmet Başar'ın İngiltere'de kooperatifçilik doktorası yaptığını, dönüşünde Bursa Üniversitesinde öğretim üyesi olacağını ve kooperatifçilik konusunda çok ciddi çalışmaları olduğunu dile getirdiğini bugün gibi hatırlıyorum. Hatırlıyorum, çünkü iktisat bölümü öğrencisi olmama rağmen, çalışma ekonomisi (o zamanki ismiyle sosyal siyaset) bölümünde öğretim üyesi olma tercihim belirleyen kişi Haşmet Başar olmuştu.

Orhan Tuna hocamızın söylediği gibi Haşmet Başar, iki yıl sonra doktorasını tamamlamış olarak döndü ve biz Hocamızı, o zaman iktisat bölümü ile "sosyal siyaset ve kooperatifçilik" bölümünün ortaklaşa aldığı "sosyal planlama" dersinde tanıma fırsatı bulduk. Ders esasen hocamız Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş tarafından yürütülüyor, ancak değişik sebeplerle Nevzat hocamızın gelemediği derslerde Haşmet Başar ders yapıyordu. Öğrenci sayısının azlığının da verdiği fırsatla hocamızla hem ders sırasında ve hem de sonrasında, dersle ilgili konularda olduğu kadar ders dışındaki çeşitli konularla ilgili olarak fazlası ile konuşma imkanımız oldu. Bütün öğrencilere gösterdiği yakın ilgiden cesaret alarak, zaman zaman da, odasına giderek çeşitli konuları sorma fırsatı bulduk. O dönemi hatırlayınca, çok yeni bir üniversite ve fakülte olmasına ve bundan kaynaklanan önemli problemler olmasına rağmen, öğrenci olarak iki önemli şansımızın olduğunu bugün çok daha iyi

anlıyorum. Birincisi, hepsine minnet ve şükran duyduğumuz İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğretim üyelerinin yaz-kış demeden Bursa'ya gelerek ders vermesi, ikincisi ise aralarında hocamız Haşmet Başar'ında bulunduğu çoğu doktorasını yeni tamamlamış, doçentlik çalışmalarını yürüten üniversitemiz yeni kuşak öğretim üyelerinin hepsinin biz öğrencilerden esirgemedikleri yakın ilgi ve destek olmuştur. Bugün çok emin olarak söyleyebilirim ki, İstanbul ve Ankara dışındaki yerlerdeki üniversitelerin, çok zaman beklenenden daha hızlı gelişmesinin gerisinde, bu üniversitelerde görev alan genç öğretim üyelerinin, mesleki çalışmalarının yanı sıra öğrenci ile ilişkilere özel bir önem ve ağırlık vermeleri gerçeği yatmaktadır. Bu yakınlık, öğrencinin gerek fiziki şartlar, gerekse öğretim üyesi kadrosu bakımından, en önemlisi de üniversite geleneği oluşmamış bu yeni üniversitelerde "kaybolmasını, yalnızlaşmasını" önlemekte, taşranın dezavantajlarını ortadan kaldırmakta, hatta avantaja dönüştürmektedir. Şahsıma ve diğer öğrencilere yönelik olarak Haşmet Başar hocamızdan bu desteği ve yakın ilgiyi her zaman ve fazlası ile aldık.

Malum, son sınıf, mezuniyet telaşı ile birlikte gelecek planlarının da yapıldığı bir yıl olarak geçer. İktisat bölümü öğrencisi olarak şüphesiz ilk düşündüğüm iktisat bölümünde asistan olmak, akademik kariyere bu alanda başlamaktır. Bu sebeple çeşitli gayretlerim ve arayışlarım da oldu. Bütün gelecek planlarımı iktisat bölümünde asistan olmak üzere yaparken, bu planları değiştiren Haşmet Başar hocamız oldu. Mezuniyet sonrası asistanlık sınavlarına hazırlanmak için Bursa'da kalmış çalışmalarımı devam ettirirken, bir ikindi vakti, Kültürpark'a giderken, Beşikçiler Sokağında bulunan Türkiye Şeker Şirketine ait bina önünde hocamızı, mavi renkli, Murat 131 marka arabasını yıkarken gördüm ve selam vererek konuşmaya başladık. Ne yaptığımı sorunca, asistanlık sınavlarına hazırlandığımı, yabancı dil dersleri aldığımı söyleyince, konuşmanın bir yerinde, "Seni bizim bölüme asistan alalım" dedi. Bu sözlerin ne kadar önemli olduğunu ve ne anlam taşıdığını bu meslekte olanlar çok iyi anlayacaklardır. Yine bugün, çok rahatlıkla söyleyebilirim ki, meslek hayatımla ilgili yön değişimi bu sözlerle başladı. Bundan sonrası o kadar hızlı gelişti ki, ertesi gün üniversite'de daha detaylı bir konuşma yaptık ve çalışmalarımı ağırlıklı olarak sosyal politika konularına yoğunlaştırdım. Bu süreçte bir başka kritik gelişme de, yine Haşmet Başar hocamızın teşebbüsü ile "Sosyal Siyaset Kürsüsü"

* Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü.

başkanı olan Nevzat Yalçıntaş hocamızla İstanbul'da bir ön görüşmenin gerçekleşmesi oldu. Bu görüşmeyi de sağlayan yine Hocam Haşmet Başar oldu.

Asistanlık döneminin ilk yıllarında, beklendiği gibi Haşmet Başar hocamın ağırlıklı çalışma alanı olan Kooperatifçilik konusu üzerinde yoğunlaşmaya başladım. Bu çerçevede, bu alandaki eğitimimi derinleştirmek için, hocamızın teşebbüsü ile Dünya Kooperatifçilik Birliği tarafından Kanada'da yürütülen bir yıl süreli bir kooperatifçilik eğitimine katılabilmemle ilgili yazışmalar yapıldı, ancak Hocanın üniversiteden ayrılması, olumlu sonuçlanmasını engelledi.

Haşmet Başar'ın akademisyenliği ile ilgili, ilk dikkat çeken özelliklerinden birini, sosyal bilimlerde çok yaygın olmayan, tam bir "saha araştırmacısı" olması oluşturmaktadır. Bursa'da kaldığı süre içinde, Bursa ili kırsal kesimine yönelik çok kapsamlı bir çalışma gerçekleştirmiştir. 1980'li yılların imkanları dikkate alınınca, bugüne kadar bu kapsamda bir çalışmanın yeniden yapılamadığını zannediyorum. Saha araştırması ile ilgili çalışmalar dışında, başta Pankobirlik olmak üzere bütün kooperatifçilik hareketi ile yakından ilgilenmiş ve bu kurumların üniversite olan ilişkilerinin gelişmesine öncülük etmiştir. Henüz iktisat fakültelerinde öğrenci stajları bilinen bir uygulama değilken, çok sayıda öğrencimiz yaz aylarında hocamızın girişimleri ile kooperatiflerde staj imkanı bulmuştur. Görebildiğim kadarı ile hocam Haşmet Başar'ın kooperatiflerle ilişkisi, mesleki bir ilişki olmaktan öte anlam taşıyordu. *Kooperatifler ve kooperatifçilik hareketi bir aile ise kendisi de bu ailenin bir ferdi gibiydi, çalışmalarını bu ruh ve inançla yapıyordu.*

Haşmet Başar, yalnızca kooperatiflerle değil, sanayici ve iş adamları ile de Üniversitenin ilişkilerinin gelişmesine öncülük etmiş, Bursa'da başta tekstil sektörü olmak üzere üniversite-sanayi işbirliğinin çeşitli alanlarda gelişmesini sağlamıştır. Yalnızca yakın çevre ile değil, fakültenin ve bölümün, yurtdışı ilişkilerinin de gelişmesi için katkılarda bulunmuş, Bursa Üniversitesinin ilkleri arasında yer alan ilişkiler sağlanmış, bu çerçevede karşılıklı olarak Polonya'ya gidiş-gelişler gerçekleşmiştir. Bu teşebbüsler, 1980'li yılların başındaki imkanlarla gerçekleştirilmiştir. Kısacası, *Haşmet Başar çok çalışmıştır, çok yönlü çalışmıştır.*

Kabul etmem gerekir ki, Haşmet Başar hocamızın İslam Kalkınma Bankasına gidişi tam bir sürpriz olmuştur. Bir asistan olarak değerlendirildiğim kadarı ile, üniversiteye bu kadar bağlı olan ve akademisyenliği bu kadar seven birisinin, geçici de olsa Üniversiteden ayrılması, en azından benim için, gerçekten bir sürpriz olmuştur. Şüphesiz bu gidişte Nevzat Yalçıntaş hocamızın, yönlendirmeleri, tavsiyeleri ve talepleri etkili olmuştur, ancak daha sonraki dönemlerde niçin gitme tercihinde bulunduğunu, varsa bizim bilemediğimiz sebeplerini, kendisinden öğrenme şansım olmadı. Ve yine şüphesiz bu gidiş, hocamızın da hayat çizgisini ve tercihlerini değiştirmiştir. Nitekim, Türkiye'ye dönmüştür, ama Bursa'ya değil İstanbul'a dönmüştür, Üniversiteye dönmüştür, ama Uludağ (Bursa) üniversitesine değil İstanbul Üniversitesine dönmüştür.

Hocamız Haşmet Başar'la, hem yurt dışında iken hem de döndükten sonra, "mesafenin ve haberleşme teknolojisinin" imkan verdiği ölçüde ilişkimizi devam ettirmeye çalıştım. Hangi vesile ile olursa olsun, İstanbul'a gittiğim her zaman görüşmeye, tavsiyelerini almaya özen gösterdim. Bugün, aralara İngilizce kelimelerin ve cümleciklerin dahil olduğu bu görüşmeleri özlediğimi hissediyorum. Ancak, Hocamız Bursa'da olduğu gibi, İstanbul'da da çok yoğun. Üniversitenin yanı sıra daha fazla çalışabileceği, daha fazla hizmet verebileceği teşebbüsleri hayata geçirdi. *Çok yönlü olmayı sürdürdü, fakat ne yaparsa yapsın, çok çalıştı.*

Hocam Haşmet Başar'a saygım ve sevgim yalnızca akademisyenliği ile sınırlı kalmadı. Hocamızı, aile bağları ve aile sevgisi çok güçlü bir kişi olarak da tanıma fırsatı buldum. *Meslek hayatında dışa dönük çalışmaları ne kadar yoğun olursa olsun,, hiç dilinden düşürmediği, aralarında çok içten ve güçlü bir sevgi bağı olduğunu hissettiğim eşi ve kızının içinde bulunduğu, kendilerine özel, ayrı bir dünya yaratmaya çalıştığına inanıyorum. Saygı duyduğum bir aile sevgisi ve bağlılığına sahipti.*

Sağlığında adına bir armağan yazısı yazmayı ümit ettiğim, bir insan ve hoca olarak derin bir sevgi beslediğim ve saygı duyduğum, hocam Haşmet Başar'a saygılarımla...